

23. 05. 2012

HARE MMM 022:00/2008

Suomen Kalastusopaskilta ry

Lausunto kalastuslain kokonaisuudistusta valmistelleen työryhmän mietinnöstä

Kalastusopaskilta pitää valitettavana sitä, että suhteellisen laajapohjainen työryhmä aputyöryhmineen ei saanut aikaan esitystä uudeksi kalastuslaiksi, vaan asian valmistelua joudutaan jatkamaan virkamiestyönä.

Työryhmän muistio sisältää suuren joukon suhteellisen pieniä myönteisiä uudistuksia. Suuria uudistuksia huonokuntoisten kalavarojemme kehittämiseen se ei tuo.

Mietintö vastaa huonosti kalatalouden tulevaisuuden haasteisiin. Kalastusoppaille, kalastusmatkailuyrittäjille, kalastusvälineteollisuudelle ja kalastusvälinekaupalle ei annettu mahdollisuutta nimetä edustajiaan työryhmään, vaikka juuri näiden sektoreiden merkitys kalataloudessa on ollut kasvussa.

Nykyinen omistajapohjaan sidottu kalastuksen järjestäminen on osoittautunut huonosti toimivaksi, josta hälyttävänä esimerkkinä vaeltavien taimenkantojemme taantuminen äärimmäisen uhanalaisiksi ja lähes kaikkien taloudellisesti arvokkaiden kalapopulaatioiden ikä/kokorakenteen vinoutuminen. Kalastuksen harrastajille mietintö tarjoaa edelleen lähinnä maksumiehen asemaa. Kalastuksenhoitomaksuilla rahoitettaisiin kalatalousalueiden toimintaa, mutta maksajilla olisi mitätön mahdollisuus osallistua kalatalousalueiden toiminnan ohjaamiseen.

Kalastuslupajärjestelmä

Työryhmän ehdotus parantaa kalastusoppaiden mahdollisuuksia maksua vastaan saada kalastuslupia on kannatettava. Lainsäädäntöä pitää välittömästi muuttaa niin että kalastusoppaat voivat hyödyntää muille kalastajille, myös ammattikalastajille, mahdollisia yleiskalastusoikeuksia ja läänikohtaista viehekalastusmaksua. Tämän lisäksi on tarpeen selvittää millä edellytyksillä kalastusoppaille olisi luotavissa lupajärjestelmä vetouistelun harjoittamiseen. Mikäli viehekalastusmaksulla suoritettavan kalastusmatkan ryhmäkoko rajataan, tulisi raja määrittää kalastusoppaiden käyttämien alusten mukaan. Vuokraveneen kuljettajatutkinto sallii 12 asiakkaan ottamisen veneeseen. Tämä on perusteltu ryhmäkoko kalastusoppaille, joiden asiakkaiden kalastusoikeus perustuu viehekalastusmaksun maksamiseen. Suurten asiakasryhmien lupakysymyksen ratkaisemiseksi kalastusalueet on veloitettava luomaan alueellisia kalastusmatkailulupia, kuten mietinnössä sanotaan.

Suomen kalastusopaskilta kannattaa työryhmän ehdotusta luoda vesialueen omistajille kannustimia laajojen yhtenäislupa-alueiden perustamiseksi. Suurin tarve näille lupa-alueille on vetouistelun harjoittajien keskuudessa.

Kalatalousalueelle myönnettävien varojen sitominen kaupallisille kalastajille (ammattikalastajille) vuokrattaviin laajoihin kaupallisen kalastuksen lupa-alueisiin ei ole hyväksyttävää. Sillä rangaistaisiin kalatalousalueita, joiden alueella vesialueen omistajat haluavat kehittää kalakantoja ekologisesti ja sosiaalisesti kestävään suuntaan.

ELY-keskuksille kaavailtu valtuutus joka myöntäisi määräaikaisen luvan kaupallisen kalastuksen harjoittamiseen vesialueelle, jonka katsotaan olevan vajaahyödynnetty, ei voida hyväksyä. Kaupalliseen kalastukseen soveltuvilla vesialueilla kalavaroja hyödynnetään jo nyt liian tehokkaasti. Pohjanlahden siikakantojen ja Saaristomeren kuhankantojen kääpiöityminen ovat huolestuttavia esimerkkejä tästä.

Kalataloutta täytyy olla mahdollisuus kehittää ekologisesti kestävästi ilman pelkoa kaupallisessa kalastuksessa käytettävien tehokkaiden pyydysten ilmestymistä viranomaispäätöksellä vesialueelle.

Kaupallinen kalastus

Saaliin myynnin rajaaminen kaupallisille kalastajille merialueen lisäksi myös sisävesillä on tarpeen harmaan kalatalouden ehkäisemiseksi.

Kannatamme tehokkaiden pyydysten, trooli, moottorikäyttöinen nuotta ja isorysä, sallimista vain kaupalliseksi kalastajaksi rekisteröityneille kalastajille. Myös vapaa-ajankalastajien verkoille tulisi asettaa 5 verkon enimmäismäärä, mikä sai elinkeinotyöryhmässä laajan kannatuksen. Kun vapaa-ajankalastajilta ollaan kieltämässä kalan myyminen (ja merikalaa osalta on jo kielletty), ei suurelle verkkomäärälle ole enää perusteita.

Kalastuslain rahoitusjärjestelmä

Vuorokauden pituisen edullisemman kalastuskortin lisääminen kalastuskortin maksuluokkiin on hyvä asia. Uudistus lisää satunnaisten kalastajien mahdollisuutta mitoittaa kalastuskortin pituus omia tarpeitaan vastaavaksi. Lyhytaikainen lupa vastaa paremmin myös kalastusoppaiden tarpeita.

Kalastusopaskilta pitää hyvänä mietinnön ehdotusta, että kalastusmatkailuyritysten asiakkaiden lupamaksut voitaisiin maksaa myös ryhmäkohtaisina. Käytännön tilanteissa esim. ulkomaalaisten kalavieraiden nimien selvittäminen etukäteen on usein hankalaa. Jos henkilökohtaisia lupia joudutaan asiakkaille ostamaan, pitää Kalastusopaskilta hyvänä sitä, jos myös päivälupia on saatavissa.

Kalastusoppaat maksavat asiakkaittensa puolesta Suomessa vuosittain arviolta 100 000 – 300 000 euroa kalastushoitomaksuja. Kalastusmatkailun majoitus- ja ravintolapalveluja käyttävät asiakkaat maksavat todennäköisesti vielä huomattavasti enemmän kalastuskorttimaksuja. Nykyistä suurempi osa kalastuskorttivaroista tulisi ohjata kalastusmatkailun edistämiseen.

Ns. yhdenkortin malli ei ole käyttäjä maksaa – periaatteen mukainen. Lohipitoisilla virtavesillä ja erityiskalastuskohteissa, missä yleiskalastusoikeudet ja viehekalastusmaksu eivät ole voimassa, kalastajat joutuisivat maksamaan kortin yhteydessä kalastuksesta, jota he eivät harjoita. Yhden kortin malli yksinkertaistaisi osittain kalastuslupajärjestelmää, mutta sen riskinä on epäonnistuminen tiedottamisessa lohipitoisilla virtavesillä ja erityiskalastuskohteissa vaadittavista kalastusluvista.

Kalatalouden suunnittelujärjestelmä

Kalastusalueita pyritään vahvistamaan, mm. suuntaamalla niille lisää varoja, yhdistämällä alueita ja lisäämällä käyttö- ja hoitosuunnitelmien painoarvoa. Uudesta perustuslaista seuraava kalastuksen alueellisten säätelypäätösten siirtyminen ELY-keskuksille on perusteltua päätösten objektiivisuuden varmistamiseksi. Vallan siirtäminen osakaskunnilta kalatalousalueille vapaaehtoisin sopimuksin tulee jäämään teoreettiseksi mahdollisuudeksi.

Yhdymme tässä kysymyksessä SVK:n edustajan kantaan: ”Lakiuudistuksessa tulee lisätä kalastusalueiden toimintamahdollisuuksia siirtämällä kalastuksesta ja kalakantojen hoidosta päättäminen osakaskunnilta kalastusalueille. Tämä edellyttää kalastusoikeuden sisällön ja perustuslain omistusoikeuden suojan välisen suhteen tarkastelua osana kalastuslain kokonaisuudistusta.”

Kalatalousalueiden lukumäärää on tarkoituksenmukaista vähentää huomattavasti niiden taloudellisten toimintamahdollisuuksien parantamiseksi. Tähän ei tarvita ylimääräisiä avustuksia, kuten työryhmän mietinnössä viitataan, vaan lainsäädäntöä ja hallinnollisia päätöksiä.

Myös kalastusoppaiden tulee saada edustus kalatalousalueisiin ja mahdollisiin kalatalouden neuvottelukuntiin. Kalastusoppailla on usein kalatalousalueen toiminnan ohjauksen kannalta merkittävää ajantasaista tietoa vesistöalueen ja sen kalakantojen tilasta sekä vertailutietoa usean vuoden ajalta.

Kalatalouden neuvottelukuntien perustaminen ELY-keskusten yhteyteen on turhaa, mikäli niillä on puhtaasti neuvoa antava rooli.

Käyttö- ja hoitosuunnitelmien ja säätelypäätösten laatimisprosessi

Kalastusalueiden käyttö- ja hoitosuunnitelmien teossa on sovellettava MMM:n laatimia valtakunnallisia kalavarojen hoitosuunnitelmia. ELY-keskusten tulee voimakkaasti ohjata alueellisten suunnitelmien laadintaa. Kannatamme mietinnön ehdotusta, jonka mukaan kalastusalueiden saama valtionavustus on suurimmaksi osaksi harkinnanvaraista ja tarkoitettu käyttö- ja hoitosuunnitelman sisällön toteuttamiseen.

Kalatalousalueiden käyttö- ja hoitosuunnitelmat koskevat tuhansia alueella kalastavia. Suunnitelmien merkitystä ollaan lisäämässä. Kansalaisten oikeusturvan kannalta olisi tarpeen pyytää suunnitelmista lausunnot ja suunnitelmien pitäisi olla myös valituskelpoisia.

Lakiin on kirjoitettava yksiselitteisesti esiin kuka milloinkin tekee alueellisia säätelypäätöksiä. Näiden päätösten valmisteluprosessiin tulee kuulua mahdollisuus lausunnon antamiseen ja valittamiseen.

Kalavarojen käyttö, hoito ja suojelu

Kalastuksen säätelytoimenpiteisiin tulee lisätä luonnonkalojen vapauttamispakko. Merkkaamattomien kalojen vapauttaminen tulee säätää pakolliseksi alueilla, missä jonkin uhanalaisen kalan luonnonkantojen suojelemiseksi istutetut kalat merkitään esim. leikkaamalla evä

Uhanalaisten kalojen kalastaminen on kiellettävä ja kriminalisoitava. Tässä on merellä kysymys luonnonkudusta syntyneestä lohesta, vaellussiiasta ja taimenesta, sekä eräillä järvillä nieriästä, järvilohesta ja taimenesta. Istukkaiden merkitseminen ja kalastusjärjestelyt on saatava sellaisiksi, että ns. sekakantakalastus lopetetaan. Näistä säätelytoimenpiteistä on päätettävä laissa ja asetuksessa, niitä ei voida jättää kalastusalueiden päätettäviksi.

Hoitokalastuksen sitominen käyttö- ja hoitosuunnitelmaan on tarpeen. Ely-keskuksen mahdollisuus myöntää lupa muuhun kuin käyttö- ja hoitosuunnitelmassa määriteltyyn hoitokalastukseen ilman vesialueen omistajan lupaa on rajattava tarkasti vesien ja kalakantojen hoitoon liittyvän yleisen edun turvaamiseksi. Selvytyksen vuoksi ELY-keskuksen luvalla hoitokalastusta harjoittavan yrityksen tulisi olla muu kuin kaupallista kalastusta harjoittava ammattikalastaja.

Vaelluskalakokonaisuus

Asetuksella on määrättävä pyyntikieltoon vaelluskalojen kulun ja lisääntymisen kannalta herkäät alueet, kuten voimalaitosten alapuolet, kalatien suut, määritellyt jokisualueet ja jokikokonaisuudet, kuten mietinnössä luetellaan. "Pyyntikiellon ja kiellon rikkomiseen liittyvän sanktioinnin mahdollisuuksia tulisi selvittää erityisesti tarkkarajaisilla alueilla, joilla olisi edellytyksiä toteuttaa samanaikainen valikoimattomien pyyntimuotojen käytön kiello."

Laissa tulisi tarkistaa kalaväylän määritelmä niin, että väylä kattaa kalan luontaisen nousuväylän kokonaisuudessaan.

Myös muiden kuin vaelluskalojen vaellusten turvaaminen salmien, kapeikkojen ja lahtien sulkemiskiellolla on sisällytettävä uuteen kalastuslakiin. Mitään vesialuetta ei tulisi sulkea niin, ettei kala pysty vaeltamaan kutu-, syönnös- tai talvehtimisalueilleen.

Vaelluskalojen pyynnin keskeinen ongelma on sekakantakalastus. Kalojen pyynti pitäisi kohdistaa istutettuihin kaloihin tai kalakantoihin, jotka eivät ole uhanalaisia. Suomenlahdella ja Keski-Suomessa istutettavien taimenten rasvaevä leikataan istutettujen kalojen erottamiseksi ns. villeistä kaloista. Tällaisilla alueilla pitäisi säätää pakolliseksi vapauttaa eväleikkaamaton kala ja asettaa tuntuva sanktio määräystä rikkovalle kalastajalle.

Kalastuksen valvonta

Määräaikaisen kalastuskiellon määrääminen maksunsa laimin lyöneelle kalastajalle on lähinnä teoreettinen raagaistus, jolla tuskin olisi vaikutusta kalastusmaksujen maksuhalukkuuden parantamiseen.

Kalastuksenvalvojilla ja kalastusviranomaisilla tulisi ehdottomasti olla toimivalta määrätä kalastuskortin laiminlyövä henkilö välittömästi keskeyttämään kalastuksensa. Kalastajahan rikkoo kalastaessaan koko ajan Suomen lainsäädäntöä.

ELY-keskuksilla tulee edelleenkin olla oikeus valtuuttaa kalastuksenvalvojia. Valvonnan objektiivisuuden turvaamiseksi tarvitaan myös muita kuin vedenomistajien asettamia valvojia. Näin edistetään sitä, että kalastuksenvalvonta kohdistuisi tasapuolisesti kaikkiin kalastusmuotoihin.

Silakan ja siian onginta

Kannatamme Kalatalouden Keskusliiton edustaja ehdotuksia, että silakan ja siian ongintaan saisi käyttää usealla koukulla varustettua litkaa, lääniluvalla tai sitä vastaavalla tulevalla luvalla

Saman tien voitaisiin toteuttaa SVK:n toive ja sallia kelaonginta yleiskalastusoikeutena ja usean kalakortin ostaminen, mikäli halutaan uistella useammalla vavalla kuin 1/ kalastaja.

Suomen Kalastusopaskilta Ry

Ari Paataja

Puheenjohtaja

ari.paataja@apajamatkat.fi

040-5052225